

VABARIIGI VALITSUS

ISTUNGI PROTOKOLL

Tallinn, Stenbocki maja

detsember 2025 nr

Päevakorrapunkt nr

Eesti seisukohad Euroopa Liidu pikaajalise eelarve aastateks 2028–2034 kohta

1. Kiita heaks järgmised rahandusministri esitatud seisukohad nõukogu määruse, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2028–2034, eelnõu kohta (COM(2025) 571 final):

Eesti üldised seisukohad Euroopa Liidu pikaajalise eelarve aastateks 2028–2034 kohta

- 1.1 Toetame Euroopa Liidu 2028.–2034. aasta eelarve ettepanekut suurusega 1985 miljardit eurot, mis on vajalik Euroopa Liidu uute strateegiliste eesmärkide saavutamiseks ilma seniste programmide rahastamist vähendamata. Saame toetada veelgi suuremat eelarvet, kui see tähendaks Eestile prioriteetsete valdkondade rahastamise kasvu.
- 1.2 Eesti jaoks on pikaajalise eelarve läbirääkimistel esmatähtis tagada piisav ja järjekindel rahastus kaitsevalmiduse suurendamisele ja piiriüleste transpordi- ja energiaühenduste arendamisele, tagada Ukraina toetamine, kaitsta ettepanekus esitatud Eestile riigiplaani alusel eraldatavate vahendite mahtu ja saavutada täiendava rahastuse eraldamine Euroopa Liidu idapiiriiriikidele Venemaa Ukraina vastu suunatud agressioonisõjast tingitud negatiivsete sotsiaal-majanduslike mõjude leevendamiseks.
- 1.3 Toetame pikaajalise eelarve ülesehitust, mis on lihtsam, paindlikum ja strateegilisem ning aitab paremini tulemusi saavutada.
- 1.4 Peame oluliseks, et iga-aastase eelarveprioriteetide ülevaatamise ja eelarvevahendite ümbertõstmise juhtimismehhanismis oleks tagatud Euroopa Liidu Nõukogu ja liikmesriikide otsustusõigus.
- 1.5 Toetame ettepanekut suurendada eelarve paindlikkusinstrumentide mahtu, mis suurendab eelarves võimalusi reageerida muutuvatele oludele ning vähendab vajadust pikaajalise eelarve muutmiseks eelarveperioodi jooksul.
- 1.6 Eesti leiab, et õigusriigi põhimõtte järgimine on kõigi Euroopa Liidu vahendite saamise vältimatu eeltingimus.
- 1.7 Eesti eelistab eelarve iga-aastaselt inflatsiooniga kohandamisel jätkata fikseeritud 2% deflaatori kasutamist. Riigiplaani puhul peame oluliseks fikseeritud deflaatori rakendamist.
- 1.8 Toetame Euroopa Liidu eelarve ülese kliima- ja keskkonnaeesmärkidesse panustamise 35% sihtmäära seadmist. Seejuures peame oluliseks Euroopa Komisjoni ettepanekut, mille kohaselt jäävad kaitse- ja julgeolekuvaldkond sellest sihttasemest välja.

- 1.9 Toetame Euroopa taastekava „NextGenerationEU“ põhiosa ja intresside tagasimakseid summas 168 miljardit eurot. Peame oluliseks, et laenu tagasimaksed ei vähendaks riigiplaanide ega Euroopa Liidu teiste programmide mahtu.
- 1.10 Leiame, et kriisimehhanismi loomine mahus 0,25% Euroopa Liidu kogurahvatulust (RKT) võimaldaks Euroopa Komisjonil finantsturgudel kiiremini laenata liikmesriikidele edasi vahendeid, et aidata Euroopa Liidul reageerida ootamatutele riikidelestele kriisidele.

Eesti seisukohad majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse ja maaelu arengu, merenduse, jõukuse ja julgeoleku rubriigi kohta

- 2.1 Toetame eesmärki ühtlustada jagatud juhtimisega fondide nõudeid ja nende fondide rakendamist riigiplaani alusel, tagades nii paremini nende fondide vahelise sidususe ja sünergia planeerimisel kui ka elluviimisel. Seejuures tuleb riigiplaanis arvestada ühise põllumajandus- ja kalanduspoliitika ning siseturvalisuspoliitika eripäradega.
- 2.2 Toetame ettepanekut, mille kohaselt eraldatakse Eestile riigiplaani alusel vähemalt 6,5 miljardit eurot, sealhulgas 0,8 miljardit eurot siseturvalisuse fondide kaudu.
- 2.3 Leiame, et määruste eelnõudes ei ole piisavalt arvestatud Euroopa Liidu idapiiriiriikidega ning loodud neile vajalikke võimalusi Venemaa Ukraina vastu suunatud agressioonisõjast tulenevate negatiivsete sotsiaal-majanduslike mõjude leevendamiseks ja nendest lähtuvate spetsiifiliste väljakutsetega tegelemiseks. Seetõttu leiame, et idapiiriiriikidele tuleb selleks ette näha täiendav rahastus.
- 2.4 Leiame, et ettepanekus on üleminekuregioonide minimaalne 40%-line riigi kaasrahastamise määr põhjendamatult kõrge. Riigi panuse määr peab olema kooskõlas riigi, regioonide ning toetuse saajate finantsvõimekusega. On oluline, et riigi kaasrahastamise arvestamisel võetaks lisaks avaliku sektori panusele arvesse ka erasektori omafinantseeringut ning liikmesriigile jääks võimalus riigiplaanis diferentseerida minimaalset kaasrahastamise määra meetmete vahel. See tagab paindlikkuse riigiplaani koostamisel ja elluviimisel ning võimaldab kujundada toetuskeeme vastavalt piirkondade ja toetuse saajate võimekusele ning vajadustele.
- 2.5 Peame oluliseks ühises põllumajanduspoliitikas jätkata liikmesriikide vahel põllumajandustootjate konkurentsitingimuste võrdsustamisega.

Eesti seisukohad konkurentsivõime, jõukuse ja julgeoleku rubriigi kohta

- 3.1 Eesti toetab Euroopa Liidu avatud strateegilist autonoomiat, mis aitab kaasa meie konkurentsivõime kasvule. Eesti leiab, et Euroopa Liidu ettevõtete eelistamine taotlusvoorudes peab olema hästi põhjendatud, vältima ühtse turu toimimise moonutusi ning olema suunatud julgeolekuriskide ja/või strateegiliste sõltuvuste vähendamisele.
- 3.2 Toetame Euroopa Konkurentsivõime Fondi 234,3 miljardi euro suurust eelarvet ja selle jaotust nelja valdkonna vahel: kaitse ja kosmose valdkond, üleminek puhtale energiale ja tööstusele, digitaalne juhtpositsioon ning tervise, biotehnoloogia ja põllumajanduse valdkond. Konkurentsivõime suurendamisel toetame komisjoni ettepanekut võimaldada fondist kriitilise taristu kaitse ning digi- ja sidetaristu arendamise rahastamist.

Konkurentsivõime suurendamisse võimalikult suures mahus erakapitali kaasamiseks toetame fondi kasutamist InvestEU instrumendi kaudu antavaks liidu toetuseks mitte vähem kui 17 miljardi euro mahus ja eelarveliseks tagatiseks kuni 70 miljardi euro mahus.

- 3.3 Peame oluliseks, et kaitse ja kosmose valdkonna 130,7 miljardi euro suurune eelarve säiliks läbirääkimiste tulemusel võimalikult suures mahus. Samuti peame oluliseks, et fondi taotlusvoorude tingimustes saaks arvestada konkurentsivõimet mõjutavate väljakutsete lahendamiseks Euroopa Liidu idapiiri riikides, sealhulgas Venemaa Ukraina vastu suunatud agressioonisõja tõttu oluliste kaitsetööstuse projektide rahastamisvajadusega ja olemasoleva kriitilise energiataristu kerksuse ja vastupanuvõime kaitsega. Toetame põhimõtet, et Euroopa ühishuvi kaitseprojektide Euroopa Liidu toetusmäär on kuni 100%.
- 3.4 Toetame programmi „Euroopa horisont“ 175,0 miljardi euro suurust eelarvet ja selle jaotust nelja samba vahel: tiptasemel teadus, konkurentsivõime ja ühiskond, innovatsioon ning Euroopa teadusruum. Kogu investeerimisteenekonna sujuvuse tagamiseks alates ideest ja teadusuuringutest kuni tulemuste kasutuselevõtuni peame oluliseks programmi konkurentsivõime samba osa kooskõla Euroopa Konkurentsivõime Fondi valdkondade jaotusega. Eesti toetab põhimõtet, et osaluse laiendamise meetmetest väljumiseks loouakse astmeline üleminek, kui riikide teadus- ja innovatsioonivõimekus on kasvanud. Samas peab toetuste kujundamisel arvestama riikide erinevat arengutaset. Tagada tuleb, et üleminekuriigid ei jääks ilma vajaliku raamprogrammi arengutoeta olukorras, kus nende endi võime teadus- ja innovatsioonisüsteemi rahastada ei ole veel võrreldav jõukamate liikmesriikidega, Eestis muuhulgas ka väga akuutse investeerimisvajaduse tõttu kaitseks.
- 3.5 Toetame Euroopa ühendamise rahastu vähemalt 81,4 miljardi euro suurust eelarvet, mis on vajalik üleeuroopaliste transpordi- ja energiavõrgu piiriüleste ühenduste arendamiseks ning energiataristu kaitse ja vastupanuvõime suurendamiseks. Peame oluliseks, et rahastu transpordiosa 51,5 miljardi euro suurust eelarvet ei vähendataks läbirääkimiste käigus märkimisväärselt. Samuti toetame rahastu transpordiosa eelarves sõjalise liikuvuse sihtotstarbe vähemalt 17,7 miljardi euro suuruse eelarveosa sätestamist määruses.
- 3.6 Toetame Euroopa ühendamise rahastu määruse eelnõus esitatud ettepanekut, mille kohaselt on Euroopa Liidu toetusmäär 75% transpordiprojektidele liikmesriikides, kelle RKT on alla 90% Euroopa Liidu keskmisest, ja energeetika ühishuviprojektidele, mis on eriti olulised piirkonna või kogu liidu seisukohast. Teeme ettepaneku Euroopa Liidu idapiiri riikide transpordiprojektide toetusmäärade suurendamiseks 10 protsendipunkti võrra, sh ka sõjalise liikuvuse projektide korral.
- 3.7 Toetame programmi „Erasmus+“ 40,8 miljardi euro suurust eelarvet ja peame oluliseks, et programm oleks suunatud tööturu vajaduste arvestamise kõrval ka inimeste arengusse laiemalt.
- 3.8 Toetame Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetuse tervisealasteks hädaolukordadeks valmisolekule rahastamist ühe 10,7 miljardi euro suuruse eelarvega instrumendi kaudu, kuna paljudel juhtudel on tegemist keeruliste üksteisega seotud kriisidega.

- 3.9 Toetame programmi „AgoraEU“ 8,6 miljardi euro suurust eelarvet ja peame oluliseks, et mitme senise programmi ühendamine parandaks koostööd programmi „Loov Euroopa“ kultuuri, Media+ ning demokraatia, kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste tegevussuundade vahel.
- 3.10 Toetame ühtse turu ja tolli programmi 6,2 miljardi euro suurust eelarvet, et panustada ühtse turu, tolliliidu, maksukoostöö ja pettusevastastes eesmärkidesse ning tulemuslikumalt kõrvaldada ühtse turu toimimise takistused.
- 3.11 Toetame õigusvaldkonna programmi 0,8 miljardi euro suurust eelarvet, mis on vajalik õigusriigi põhimõtte järgimise ning õigusemõistmisele võrdse juurdepääsu ja riikidevahelise kohtumenetluste ja õigusvaldkonna digitaliseerimise koostöö edendamiseks.
- 3.12 Toetame programmi „Perikles V“ loomist 7 miljoni euro suuruse eelarvega, et tagada ühisraha euro usaldusväärsus, mis on Euroopa Liidu ühise rahasüsteemi stabiilsuse ja ühtse turu toimimise aluseks.

Eesti seisukohad Globaalse Euroopa rubriigi kohta

- 4.1 Toetame ühinemiseelsete, naabruspoliitika, arengu- ja humanitaarabi vahendite liitmist ühtseks „Globaalse Euroopa“ instrumendiks ja selle 200,3 miljardi euro suurust eelarvet. Samuti toetame instrumendi eelarve piirkondadevahelise jaotuse ettepanekut ja peame oluliseks, et selle jaotuse muutmise otsustes osaleb Euroopa Liidu Nõukogu. Lisaks peame oluliseks, et ühinemiseelse abi andmise eeldusena peavad riigid järgima õigusriigi ja demokraatia põhimõtet ning kaitsma inimõigusi.
- 4.2 Toetame Ukraina reservi loomist, mis vastaks Venemaa agressioonisõja tulemusena kujunevatele vajadustele Ukrainas ning oleks vähemalt 100 miljardi euro suuruse eelarvega.

Eesti seisukohad halduskulude rubriigi kohta

- 5.1 Eesti ei toeta ettepanekut suurendada oluliselt eelarves halduskulusid ja alaliste ametikohtade arvu Euroopa Liidu institutsioonides.

Eesti seisukohad Euroopa Liidu uute omavahendite ettepaneku kohta

- 6.1 Eesti toetab Euroopa Liidu eelarve omavahendite süsteemi, mis oleks võimalikult õiglane, stabiilne ja lihtne. Peame oluliseks, et uutel omavahenditel oleks selge lisandväärtus võrreldes rahvamajanduse kogutulul põhineva omavahendiga, et tagada õiglane koormuse jaotus liikmesriikide vahel. Seetõttu eelistame jätkamist valdavalt RKT-põhise omavahendite süsteemiga ning leiame, et uued omavahendid peavad olema hästi põhjendatud ja mitte suurendama eelkõige vähem jõukamate liikmesriikide sissetakseid.
7. Eesti esindajatel väljendada ülaltoodud seisukohti Euroopa Liidu Nõukogu eri tasanditel.
8. Riigikantseilil esitada punktides 1–6 nimetatud seisukohad Riigikogu juhatusele ja teha seisukohad teatavaks Eestist valitud Euroopa Parlamendi liikmetele ja Eestist nimetatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee liikmetele.

Kristen Michal
Peaminister

Keit Kasemets
Riigisekretär